

Bc. Lucie KOURKOVÁ, *Pamětní kniha městečka Brtnice z 18. století*, České Budějovice 2011 (diplomová práce Ústavu archivnictví a pomocných věd historických Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), 182 s. včetně příloh.

Posudek oponenta diplomové práce

Diplomová práce Bc. Lucie Kourkové nazvaná „Pamětní kniha městečka Brtnice z 18. století“ se soustřeďuje na kritické ediční zpřístupnění jednoho z nejdůležitějších písemných pramenů k dějinám městečka Brtnice na jihozápadní Moravě.

Práce je rozdělena do několika částí. V úvodní kapitole (s. 1-4) autorka zhodnotila městské knihy z hlediska jejich pramenné hodnoty a v souvislosti s tímto hodnocením pak posuzuje důležitost jejich zpřístupňování. V této části objasnila také své metodické přístupy.

V další kapitole (s. 5-9) se věnuje soustavnému přehledu literatury soustředěné na historii Brtnice, odborné i regionální, která byla doposud vydána. V její druhé části se pak věnuje hodnocení archivních fondů, jejichž materiál mohla ke své práci využít.

Třetí kapitola (s. 10-26) se věnuje dějinám Brtnice a jejího nejbližšího okolí od středověku do poloviny 20. století. Jde o kapitolu kompilativního charakteru zaměřenou především na brtnické vrchnosti a jejich osudy.

Rovněž z větší části kompilací z literatury, i když místy doplněnou o citace z editovaného pramene, je také kapitola čtvrtá (s. 27-50), věnovaná vývoji vrchnostenské správy a poddanské samosprávy, kterou považují za nejslabší místo celé předkládané práce. Už její název je zavádějící, protože pojem „samospráva“ je pojmem zcela moderním, vzniklým až po roce 1848. I na dalších místech se autorka nevyvarovala mnoha podivných a zavádějících formulací nebo přímo nepřesností. Na příklad na s. 27 vysvětlení poddanského poměru v předhusitské době, které odpovídá poměru člověčenství z pohusitského období. Na s. 28 údajné přejímání pravomocí brtnického rychtáře markraběcím purkrabím na Rokštejně. Na s. 32 zaměňování funkce purkmistra s primasem, aniž by vysvětlila, proč tak činí (vyplyne to až na s. 40-41). Na s. 38-39 popis Collaltovského pobělohorského velkostatku jako režijního, ačkoliv se evidentně jedná o velkostatek robotní. Na s. 39 podivné sousloví „hospodářská ekonomika“, tamtéž ignorování moravských katastrálních pramenů. Na s. 40 velice zvláštní výklad o vývoji městské správy, aniž by byl vzat v potaz fakt, že od roku 1697 i na Moravě vešla ve všeobecnou platnost Koldínova městská práva a tamtéž – rozsudek se předčítá odsouzenému a nikoli obžalovanému, pro toho je určena žaloba. Na s. 47-49 zaměňování pojmu „cechmistr“ a „cechovní mistr“, což byly dva dost odlišné pojmy. Bohužel o smyslu a obsahu této kapitoly by se dalo diskutovat jako o celku, neboť působí naprosto nehotovým a nepromyšleným dojmem.

Naprostým opakem kapitoly předchozí je kapitola pátá (s. 51-56), která podává velmi pěkně a přehledně zpracovanou charakteristiku městských knih, jejich vývoje a jejich místa mezi produkty městských kacířů a také na jejich kategorizaci a klasifikaci, vycházející z dnes již všeobecně přijímaných zásad jejich třídění.

Velmi zdařilou částí je šestá kapitola (s. 57-72) pojednávající o editované pamětní knize městečka Brtnice vzniklé v letech 1728-1768. Autorka se zde zaměřila na vysvětlení okolností jejího vzniku v prostředí městečka Brtnice a na důvody jejího založení a vedení, na

způsob, jakým se tak dělo. Vnějšímu ani vnitřnímu diplomatickému rozboru rukopisu ani paleografickému rozboru písařů, kteří se podíleli na jejím vzniku, nelze vytknout takřka nic.

Závěrečná pasáž (s. 73-74) shrnuje získané poznatky a přináší hodnocení pramene z hlediska jeho historické i výpovědní hodnoty.

Součástí práce je kritická vědecká edice v názvu uvedené městské knihy (s. 88-165). Edice je zpracována pečlivě a precízně, k její podobě nemám připomínky. Totéž platí i o všech ostatních náležitostech práce, k nimž patří velmi obsáhlý seznam pramenů a literatury, seznam zkratek a velmi zajímavě zpracované přílohy, z nichž bych chtěla upozornit zejména na přehled činovníků městské správy, který autorka sestavila, případně na vyobrazení filigránů, jež nesl papír, který je psací látkou knihy.

Diplomová práce Bc. Lucie Kourkové představuje poněkud rozporuplný počín. Nepochybně zdařilou edicí městské pamětní knihy z Brtnice, jejíž úroveň je třeba vysoko ocenit, bohužel zbytečně sráží odbytá a nepřesnostmi se hemžící čtvrtá kapitola úvodní studie. Ve snaze ocenit časově i jinak náročnou a precízní práci, kterou autorka věnovala diplomaticko-paleografickému rozboru a edičnímu zpracování pramene, tuto diplomovou práci doporučuji k obhajobě, ale navrhuji její hodnocení stupněm **v e l m i d o b ř e**.

Pelhřimov, 13. června 2011

Mgr. Lenka Martínková, Ph. D.